
Ministerstwo Gospodarki
DEPARTAMENT ANALIZ I PROGNOZ

Warszawa, 14 października 2010 r.

Obroty towarowe z zagranicą w fazie wychodzenia z kryzysu
(wg danych za 7 miesięcy 2010 r.)

1. Wpływ kryzysu na handel światowy

Globalny kryzys finansowy spowodował załamanie koniunktury gospodarczej na większości rynków światowych, zwłaszcza w Ameryce i Europie. Załamanie dotknęło głównie kraje rozwinięte gospodarczo, czyli rynki dominujące w polskich obrotach towarowych, jakkolwiek skala spadku PKB na rynkach WNP, zwłaszcza w Rosji i na Ukrainie, okazała się nieporównywalnie większa. Destruktywnemu wpływowi kryzysu oparły się natomiast niemal wszystkie rozwijające się gospodarki Azji Południowo-Wschodniej na czele z Chinami.

Według danych Międzynarodowego Funduszu Walutowego globalny PKB zmniejszył się o 0,6%, po jego wzroście o 3% w roku 2008. Spadek PKB w Unii Europejskiej wyniósł w 2009 roku 4,1%, w tym w Niemczech, czyli kluczowym rynku dla Polski, PKB zmniejszył się o 4,9%. Spadek PKB na rynkach WNP sięgnął 6,6%, przy czym w Rosji i na Ukrainie, PKB spadł odpowiednio o 7,9% i o 15,1%.

Natomiast na rozwijających się rynkach azjatyckich średni wzrost PKB sięgnął blisko 7%, w tym w Chinach 9,1% i w Indiach 5,7%.

Pogorszenie światowej koniunktury przełożyło się na spadki globalnych obrotów. Wolumen eksportu towarowego w gospodarkach rozwiniętych obniżył się o 13,5%, a w gospodarkach wschodzących i rozwijających się o 9,1%. Równocześnie wolumen importu towarowego obniżył się odpowiednio o 13% oraz o 9,5%. Tak głębokiego załamania obrotów towarowych nie notowano od zakończenia II wojny światowej.

2. Główne uwarunkowania obrotów towarowych w okresie kryzysu

Kryzys na rynkach finansowych wywołał poważne zmiany zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań polskiego handlu zagranicznego. Najbardziej wymierny i bezpośredni wpływ miały dwa przeciwstawne czynniki, a mianowicie:

- 1. załamanie popytu w otoczeniu międzynarodowym, zwłaszcza na kluczowych dla polskich eksporterów rynkach unijnych i innych rynkach rozwiniętych, oddziałujące negatywnie na eksport, a w warunkach jego wysokiej importochłonności, także ograniczające import zaopatrzeniowy, oraz**
- 2. deprecjacja złotego, stymulująca eksport przy równoległym hamującym jej wpływie na import.**

Ad. 1. Załamanie popytu wewnętrznego, w tym importowego, na rynkach europejskich (w ujęciu r/r) nastąpiło w II półroczu 2008 roku. Po wyraźnym spowolnieniu jego wzrostu w UE 27 w III kwartale, do 0,2% (z 1,4 % w I półroczu), IV kw. przyniósł spadek o 1,4%.

W Niemczech wyhamowanie tempa wzrostu popytu w 2008 r. następowało bardziej łagodnie (z +2% w II kw. do +1,3% w III kw. i 0,5% w IV kw.), jednak na niektórych innych większych rynkach unijnych, np. w Wielkiej Brytanii czy Włoszech, jego wyraźne załamanie notowano już w II kw. 2008 r., a nawet wcześniej.

W skali całego 2008 r. średnie tempo wzrostu popytu wewnętrznego na rynkach rozwiniętych spadło do 0,1% (z 2,3% w roku 2007), jakkolwiek w strefie euro spowolnienie nie było jeszcze tak wyraźne (wzrost o 0,7% wobec 2,4% w 2007 r.), a w Niemczech odnotowano nawet wzrost popytu (z 1% w roku 2007 do 1,7%). Natomiast we Francji spowolnienie wzrostu popytu wewnętrznego w 2008 r. było bardzo znaczące (do 0,7% z 3,2% w roku 2007). Podobnie w Wielkiej Brytanii tempo wzrostu popytu spadło z 3% w roku 2007 do zaledwie 0,1% w roku 2008, a we Włoszech i Hiszpanii już wówczas odnotowano wyraźne jego załamanie (odpowiednio do -1,5% oraz do -0,5%).

Spowolnienie zapoczątkowane w roku 2008 przeszło w roku 2009 w głęboki spadek popytu trwający przez wszystkie kolejne kwartały tegoż roku, a nawet utrzymujący się na niektórych rynkach (m.in. w Irlandii, Grecji, Litwie, Bułgarii, Hiszpanii) także w roku bieżącym.

Średnioroczny spadek popytu w roku 2009 sięgnął w gospodarkach rozwiniętych 3,4%, podobnie jak w USA i strefie euro. Roczny spadek popytu w Niemczech, podobnie jak we Francji okazał się relatywnie umiarkowany (odpowiednio -1,8% oraz 2%), ale we Włoszech sięgnął 3,8%, a w Hiszpanii 6%.

Ad.2. Obok załamania popytu zewnętrznego niemal równolegle, tj. od połowy lipca 2008 roku do lutego 2009 roku postępowała **ostra deprecjacja złotego wobec głównych walut**, wywołana okresowym odpływem kapitału z rynku polskiego oraz niepewnością co do stabilności tego rynku w przypadku dalszego zaostrenia kryzysu.

W jej rezultacie, w ciągu 7 miesięcy kurs złotego uległ osłabieniu o ok. 30% wobec Euro oraz o blisko 43% wobec USD. Odbudowa pozycji złotego w okresie od marca do końca 2009 roku postępowała znacznie wolniej niż jego spadek, a w rezultacie średni kurs złotego wobec Euro i USD w roku 2009 okazał się słabszy niż w roku 2008 odpowiednio o 18,6% oraz o 22,7%. Tak znaczna deprecjacja złotego zniwelowała z nawiązką powszechny – wywołany kryzysem – spadek cen dewizowych w 2009 r. (szacowany na ponad 7% w polskim eksporcie i ok. 11% w imporcie), zapewniając mimo ich spadku wysoki wzrost cen transakcyjnych (złotowych) w obu strumieniach polskich obrotów towarowych, sięgający 13,5% w eksporcie i 8,7% po stronie importu. Zapewniło to z jednej strony relatywnie wysoką opłacalność sprzedaży eksportowej, z drugiej natomiast znacznie podrożyło import (mimo powszechnego spadku cen światowych importowanych towarów).

Korzystne oddziaływanie czynnika kursowego nie zdołało wprawdzie skompensować negatywnego wpływu czynnika popytowego na eksport, ale w poważnym stopniu złagodziło skalę jego załamania. Jednocześnie osłabienie waluty, poprzez wyhamowanie importu, zaowocowało redukcją deficytu obrotów towarowych, z 26,2 mld Euro w roku 2008 do 9,2 mld Euro w roku 2009.

3. Pierwsze reakcje na kryzys w IV kw. 2008 r.

Spowolnienie popytu zewnętrznego w III kwartale, a następnie jego załamanie w IV kwartale 2008 roku stosunkowo szybko, bo już w październiku tegoż roku wywołało znaczne spowolnienie wzrostu eksportu liczonego w Euro do 11% (z 20% po trzech kwartałach i ponad 26% we wrześniu), a następnie, w listopadzie i grudniu jego spadek, odpowiednio o ponad 9% oraz o 7,4%. W rezultacie średnie tempo wzrostu eksportu po czterech kwartałach 2008 r. spadło do poziomu ok. 14%, czyli o blisko 6 pkt. proc. niższego niż po trzech kwartałach.

Wzrost importu, który w ciągu trzech kwartałów 2008 r. sięgnął blisko 24% spowolnił w październiku do 16,5%, a w dwóch ostatnich miesiącach przekształcił się w spadek odpowiednio o 4,6% oraz niespełna 2%. Był to zatem spadek bardziej umiarkowany niż po stronie eksportu i w rezultacie, w skali całego 2008 roku import wzrósł o 18,3%. Oznacza to, że reakcja importerów na postępującą od sierpnia ostrą deprecjację złotego następowała stosunkowo powoli i ujawniła się wyraźnie dopiero po 5 miesiącach. Mogło to wynikać ze świadomego dążenia podmiotów do gromadzenia zapasów na wypadek długotrwałego kryzysu i równie długotrwałej tendencji deprecjacyjnej waluty krajowej. W rezultacie, tempo przyrostu deficytu w IV kw. 2008 r. uległo nawet pewnemu przyśpieszeniu i na koniec roku sięgnęło rekordowego poziomu 26,2 mld Euro.

4. Głębokie załamanie obrotów towarowych i radykalna poprawa ich bilansu w 2009 roku

Kryzys spowodował spadek wolumenu eksportu polskiego (o 8%), czyli o ponad 4 pkt. proc. łagodniejszy niż w skali gospodarki globalnej, a jednocześnie spadek wolumenu importu o blisko 15%, czyli o 2 pkt. proc. głębszy niż w skali globalnej.

Załamanie obrotów w ich wymiarze wartościowym (w Euro) okazało się znacznie głębsze niż w ujęciu wolumenowym. **Eksport zmniejszył się do poziomu 98,3 mld Euro, tj. o 15,5%, natomiast wartość importu spadła do 107,5 mld EUR, tj. aż o 24,5%.**

W rezultacie nastąpiła wyraźna poprawa bilansu polskich obrotów towarowych z zagranicą. **Niewspółmiernie głębszy spadek obrotów po stronie importu zaowocował nie tylko powstrzymaniem utrzymującej się we wcześniejszych trzech latach tendencji do szybkiego narastania deficytu obrotów, ale jego redukcją. Ujemne saldo wymiany towarowej zostało ograniczone blisko 3-krotnie, do poziomu niespełna 9,3 mld EUR.**

5. Zmiany struktury obrotów towarowych w czasie kryzysu

Kryzys spowodował nie tylko poważne załamanie obrotów towarowych, ale także **znaczące zmiany ich struktury geograficznej i przedmiotowej.** W trudnych uwarunkowaniach kryzysowych ujawniła się z jednej strony zróżnicowana odporność na kryzys i chłonność importowa poszczególnych rynków, z drugiej zaś zróżnicowana odporność eksportu poszczególnych grup towarowych na głęboką dekonunkturę. Na podstawie danych za miniony, roczny okres funkcjonowania wymiany towarowej z zagranicą w warunkach kryzysu można generalnie oceniać, że **relatywnie niższe załamanie eksportowe notowano na rynkach rozwiniętych, a równocześnie relatywnie wyższą odporność na kryzys obserwowano w eksporcie towarów wyżej przetworzonych, z reguły wyżej zaawansowanych technologicznie.**

5.1. Zmiany w przekroju geograficznym

Generalnie relatywnie lepsze wyniki eksportowe odnotowano na – dominujących w polskich obrotach towarowych – rynkach krajów rozwiniętych gospodarczo. Eksport na te rynki w 2009 roku spadł o 12,8%, podczas gdy import zmniejszył się o 24,7%. **Podobnie jak w obrotach ogółem spadek importu z tych rynków okazał się tu zatem zdecydowanie głębszy niż w eksporcie, a w efekcie występujący w 2008 roku deficyt w wysokości 2,2 mld EUR przekształcił się w nadwyżkę na poziomie 9,8 mld EUR.**

Dominująca część (blisko 80%) polskiego eksportu trafiła tradycyjnie na rynki Unii Europejskiej, które zajmowały również dominującą pozycję w polskim imporcie (61,9%). Eksport na te rynki obniżył się o 13,5%, tj. o 2 pkt. proc. wolniej niż przeciętnie, podczas gdy spadek importu (o 24,5%) był na poziomie przeciętnej dla ogółu importu.

Na tle rynków rozwiniętych, ale także na tle obrotów ogółem szczególnie głęboki był spadek obrotów z krajami WNP, przy czym w przeciwieństwie do pozostałych rynków spadek po stronie eksportu (o 38,1%) okazał się nieco głębszy niż w imporcie (37,7%).

W wymianie z tą grupą rynków odnotowano redukcję deficytu o ok. 2 mld EUR, do 3,5 mld EUR, na co decydujący wpływ miało zmniejszenie się o 4,2 mld EUR deficytu w obrotach produktami mineralnymi. Zadecydowała o tym poprawa salda obrotów z Rosją (deficyt został ograniczony o 2,2 mld EUR, do 5,6 mld EUR), co wynikało głównie ze spadku wartości importu produktów mineralnych z tego rynku (o ponad 3,8 mld EUR, do 6,4 mld EUR) dzięki spadkowi cen tych surowców na światowych rynkach w 2009 roku.

Decydujący od lat o ogólnym bilansie polskich obrotów głęboki deficyt wymiany z krajami Azji został w 2009 roku zredukowany o 4,5 mld EUR, do 16 mld EUR. Największy udział w tym deficycie miało ujemne saldo wymiany z Chinami, które w 2009 r. uległo obniżeniu do 8,9 mld EUR, czyli o 1,7 mld EUR.

5.2. Zmiany struktury przedmiotowej

W okresie kryzysu stosunkowo wyższą odpornością na kryzys wykazały się towary wyżej przetworzone i o wyższym stopniu zaawansowania technologicznego. Natomiast głębsze załamanie obrotów zaobserwowano w odniesieniu do surowców i produktów niżej przetworzonych.

Tradycyjnie dominującą pozycję w polskim eksporcie umocniły wysoko przetworzone wyroby elektromaszynowe. Ich eksport spadł w 2009 r. o 11,8%, czyli znacznie wolniej niż eksport ogółem, dzięki czemu ich udział zwiększył się o blisko 2 pkt. proc., do 44,8%, podczas gdy udział ich importu wzrósł w tym czasie tylko o 0,7 pkt. proc., do 39,1 %. **W rezultacie, notowany tu w 2008 roku deficyt w wysokości 4,8 mld EUR przekształcił się w ub.r. w nadwyżkę na poziomie 2 mld EUR.**

Korzystne zmiany salda zaszły także w wymianie wyrobami przemysłu chemicznego, gdzie tradycyjnie głęboki deficyt został zredukowany o 2,3 mld EUR, do 6,6 mld EUR. Eksport tych towarów zmniejszył się o 15%, a import o 19%.

Na tle ogólnego załamania eksportu **wysoką odpornością na kryzys wyróżniły się artykuły rolno-spożywcze**, których eksport zmniejszył się tylko o 1,2%. Przy spadku importu o 9,5% wpłynęło na wzrost nadwyżki wymiany o ponad 0,8 mld EUR, do 2,3 mld EUR.

Natomiast w obrotach towarami nisko przetworzonymi, tj. – **produktami mineralnymi (sekcja V) i wyrobami metalurgicznymi (sekcja XV) spadki obrotów były znacznie głębsze. Eksport wyrobów metalurgicznych zmniejszył się o 33,1%, import o 35,7%. W obrotach produktami mineralnymi spadek eksportu wyniósł 39,1%, importu 38,7%. Tak głęboki spadek importu produktów mineralnych (o 6,8 mld EUR) wpłynął na zdecydowaną poprawę salda w obrotach tymi towarami – deficyt został ograniczony o 4,8 mld EUR do 7,6 mld EUR.**

Poważne spowolnienie importowe, zarówno w wymiarze bezwzględny, jak i w relacji do eksportu przyniosło w rezultacie 3-krotną redukcję deficytu obrotów towarowych, z ok. 26,2 mld EUR w 2008 r. do nieco ponad 9,2 mld EUR w roku 2009.

6. Wyraźne ożywienie obrotów towarowych w okresie 7 miesięcy 2010 r.

Eksport po 7 miesiącach br. wyniósł blisko 66 mld EUR i był o 20% wyższy niż przed rokiem, a zarazem tylko o ok. 3 mld EUR niższy niż w analogicznym okresie roku 2008 – poprzedzającym kryzys. **Wskazuje to na szybkie tempo odbudowy jego poziomu sprzed kryzysu, lepsze od wcześniejszych oczekiwań.**

Import w tym czasie osiągnął poziom 72,1 mld EUR, czyli o 18,9% wyższy niż przed rokiem, ale jednocześnie, w przeciwieństwie do eksportu, aż o blisko 11,5 mld EUR niższy w porównaniu z analogicznym okresem roku 2008. Tym samym tempo odbudowy przedkryzysowego poziomu importu po 7 miesiącach br. okazało się znacznie wolniejsze niż po stronie eksportu, zwłaszcza w kontekście skali jego załamania w roku ubiegłym.

W rezultacie, mimo zdecydowanego ożywienia obrotów towarowych po 7 miesiącach br., któremu tradycyjnie towarzyszył wzrost deficytu, saldo wymiany w porównaniu z okresem kryzysowego załamania obrotów uległo jedynie niewielkiemu pogorszeniu (o niespełna 0,5 mld EUR) i tym samym deficyt utrzymał się na poziomie aż o ponad 8,5 mld EUR niższym niż w przedkryzysowym okresie 7 miesięcy 2008 roku.

Ogólne wyniki wymiany towarowej za okres 7 miesięcy br. wskazują, iż w krótkim okresie wychodzenia z kryzysu okazała się możliwa **nie tylko szybka odbudowa przedkryzysowego (relatywnie wysokiego) poziomu eksportu, ale ponadto osiągnięcie tego przy radykalnej poprawie stanu zrównoważenia obrotów.** Wskaźnik zrównoważenia obrotów (wyrażający relację salda do eksportu) poprawił się (z poziomu -0,21 za 7 miesięcy 2008 r. do -0,09).

Trudno obecnie oceniać trwałość tego zjawiska. W najbliższych miesiącach oczekiwane jest pewne ożywienie importowe (m.in. z racji ożywienia napływu BIZ), to jednak wydaje się wysoce prawdopodobne, że podjęte w okresie kryzysu i w znacznej mierze przez kryzys wymuszone działania dostosowawcze przez podmioty zaangażowane w wymianę handlową, w tym także przez inwestorów zagranicznych zaowocują znaczącym obniżeniem poziomu importochłonności polskiego eksportu w dłuższej perspektywie.

7. Zmiany struktury obrotów towarowych w okresie 7 miesięcy 2010 r. (na tle analogicznego okresu 2008 r.)

7.1. Zmiany w przekroju geograficznym

O znaczącej skali odbudowy przedkryzysowej polskiego eksportu w okresie pierwszych 7 miesięcy br., a zarazem o wyjątkowo korzystnym bilansie obrotów zadecydowały wyniki wymiany z krajami rozwiniętymi.

Eksport na rynki rozwinięte w okresie 7 miesięcy br. okazał się tylko o 2,2% niższy niż w analogicznym okresie 2008 roku, a zatem odbudowa jego przedkryzysowego poziomu następowała tu szybciej niż w eksporcie ogółem i zdecydowanie szybciej niż na pozostałych rynkach. Jednocześnie saldo wymiany uległo tu tylko niewielkiemu pogorszeniu w porównaniu z analogicznym okresem ub.r., a w rezultacie okazało się aż o 9,3 mld Euro korzystniejsze niż przed dwoma laty. Poprawa salda w obrotach z tą grupą rynków przewyższyła zatem skalę poprawy salda w obrotach ogółem.

W grupie rynków rozwiniętych wyraźna poprawa salda nastąpiła w wymianie z UE. Eksport na te rynki po 7 miesiącach okazał się o 3,5% niższy niż przed dwoma laty, ale równocześnie dodatkowo saldo wymiany przekroczyło tu znacznie 9,5 mld Euro i okazało się nie tylko korzystniejsze niż przed dwoma laty, ale równocześnie o blisko 3,2 mld Euro wyższe niż przed rokiem.

W wymianie z krajami strefy euro tempo odbudowy skali eksportu było relatywnie najwyższe (98,2% poziomu sprzed dwóch lat), a nadwyżka w obrotach (3,4 mld Euro) okazała się ponad dwukrotnie wyższa niż przed rokiem, a jednocześnie o blisko 8 mld Euro korzystniejsza niż przed dwoma laty.

Wśród najważniejszych rynków unijnych najwyższe tempo odbudowy eksportu odnotowano w obrotach z następującymi krajami:

- **Słowacją** - do poziomu o 17% wyższego niż przed dwoma laty, przy nadwyżce 320 mln Euro, czyli 11-krotnie wyższej niż w roku ubiegłym;
- **Francją** - do poziomu o 7,5% wyższego niż w analogicznym okresie 2008 roku i przy nadwyżce ponad 1,5 mld Euro, czyli o ponad 460 mln Euro wyższej niż przed rokiem;
- **Wielką Brytanią** - do poziomu o 7,5% wyższego jak przed dwoma laty i przy nadwyżce o ponad 600 mln Euro wyższej niż przed rokiem.

W wymianie z Niemcami – jako największym rynkiem eksportowym nie zdołano wprawdzie w pełni odbudować przedkryzysowego poziomu eksportu (eksport po 7 miesiącach był o 2,3% niższy niż przed dwoma laty), jednak **nadwyżka wymiany, w wysokości blisko 1,3 mld Euro, okazała się wyższa o 380 mln Euro niż przed rokiem**, podczas, gdy przed dwoma laty w obrotach z tym rynkiem notowano deficyt sięgający blisko 2,6 mld Euro.

Eksport na rynki rozwinięte spoza UE i EFTA, gdzie jego spadek w okresie kryzysu był znikomy, osiągnął w okresie 7 miesięcy br. poziom **o blisko 43% wyższy niż przed dwoma laty** przy relatywnie niewielkim pogłębieniu deficytu do poziomu niespełna 1,6 mld Euro, czyli o ponad 680 mln Euro niższego od notowanego przed dwoma laty.

Eksport do USA, o wartości ponad 1,3 mld Euro przekroczył poziom sprzed dwóch lat o blisko 40% przy deficycie obrotów nieco ponad 0,6 mld Euro, czyli tylko nieznacznie

głębszym niż przed rokiem i zarazem o ok. 170 mln Euro mniejszym niż przed dwoma laty. Eksport do Kanady, po niewielkim wzroście w roku ubiegłym, wzrósł w okresie 7 miesięcy br. do poziomu dwukrotnie wyższego niż przed dwoma laty przy równoczesnym, nieznacznym wzroście nadwyżki we wzajemnych obrotach.

Diametralnie odmienna sytuacja miała miejsce w obrotach z rynkami WNP. Poziom eksportu sprzed dwóch lat udało się tu odbudować zaledwie w 72%, podczas gdy deficyt wymiany, w wysokości ponad 3,8 mld Euro okazał się aż o blisko 1,9 mld Euro głębszy niż w roku ubiegłym i zarazem o blisko 560 mln Euro głębszy niż przed dwoma laty.

Zadecydowały o tym wyniki wymiany z Rosją, gdzie eksport po 7 miesiącach br., pomimo dynamicznego wzrostu (o 32% w relacji do 2009 r.) okazał się o 27% niższy niż przed dwoma laty. Jednocześnie deficyt pogłębił się o ponad 1,8 mld Euro w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłorocznym i o blisko 480 mln Euro w stosunku do poziomu sprzed dwóch lat. O wzroście deficytu zadecydował tu ponowny wzrost cen importowanych surowców energetycznych.

Jeszcze głębsza zapaść utrzymała się w eksporcie na Ukrainę, gdzie wzrost eksportu w ciągu 7 miesięcy br. (o 14,3%) był niewspółmiernie wolniejszy od jego spadku w roku ubiegłym, skutkiem czego jego przedkryzysowy poziom udało się odbudować zaledwie w 60%. Jednocześnie nadwyżka w obrotach, która w okresie 7 miesięcy 2008 r. sięgnęła blisko 1,7 mld Euro została w analogicznym okresie 2009 r., wbrew ogólnej tendencji w okresie kryzysu, zredukowana do ok. 1 mld Euro, a następnie w okresie pokryzysowym uległa dalszej redukcji do niespełna 0,9 mld Euro. Dane te wskazują, że **ostatni kryzys wywołał wyjątkowo niekorzystną ewolucję w wymianie handlowej z Ukrainą.**

W przypadku większości pozostałych rynków WNP, w tym Białorusi, po 7 miesiącach br. odnotowano zarówno znaczące przekroczenie przedkryzysowego poziomu eksportu, jak i poprawę salda wymiany.

W wymianie z najliczniejszą grupą pozostałych rynków, w tym azjatyckich, gdzie polski eksport w ub.r. spadł generalnie o ponad 13%, jego poziom z analogicznego okresu przedkryzysowego został przekroczony. Podobna sytuacja miała miejsce po stronie importu. W rezultacie, po okresowym spadku deficytu, w okresie 7 miesięcy ub.r. o ponad 1,2 mld Euro (do poziomu ponad 8,7 mld Euro), w analogicznym okresie br. nastąpił jego ponowny szybki wzrost do poziomu 10,2 mld Euro, czyli o ponad 200 mln Euro wyższego niż przed kryzysem.

Na ten ogólny obraz decydująco wpłynęły wyniki wymiany z dwoma najważniejszymi rynkami w całej licznej zbiorowości rynków, a mianowicie z Chinami i Turcją. W obu przypadkach eksport za okres 7 miesięcy br., po jego wzroście w ub.r. (odpowiednio o ponad 21% i ponad 4%) okazał się o ponad 30% wyższy niż w analogicznym okresie przedkryzysowym. Jednak, o ile w przypadku Turcji dość znaczny deficyt (320 mln Euro) notowany przed kryzysem, został w ub.r. zredukowany do 84 mln Euro, a w br. przekształcił się w nadwyżkę (73 mln Euro), o tyle w przypadku Chin po krótkotrwałej redukcji deficytu w okresie kryzysu (z ponad 5,5 mld Euro w okresie 7 miesięcy 2008 do niespełna 5 mld Euro rok później) jego poziom w analogicznym okresie br. okazał się o blisko 0,5 mld Euro wyższy niż przed kryzysem. Wskazuje to na **trwały, strukturalny charakter tendencji do narastania deficytu w handlu z Chinami.**

Tabela 1. Zmiany struktury geograficznej obrotów Polski w wyniku kryzysu

Lp.	Nazwa ugrupowania	Styczeń - lipiec 2008			Styczeń - lipiec 2009			Styczeń - lipiec 2010			Zmiana eksportu	Zmiana importu	Zmiana salda	
		<i>Eksport</i>	<i>Import</i>	<i>Saldo</i>	<i>Eksport</i>	<i>Import</i>	<i>Saldo</i>	<i>Eksport</i>	<i>Import</i>	<i>Saldo</i>	2010/2008	2010/2008	2010/2009	2010/2008
		<i>w mln EUR</i>			<i>w mln EUR</i>			<i>w mln EUR</i>			<i>w %</i>		<i>w mln EUR</i>	
	POLSKA	68 925	83 562	-14 638	54 994	60 619	-5 626	65 997	72 076	-6 079	95,8	86,3	-453,6	8 558,3
1	KRAJE ROZWINIĘTE GOSPODARCZO, w tym:	57 447	58 849	-1 402	47 187	42 095	5 092	56 205	48 275	7 930	97,8	82,0	2 838,2	9 332,3
1.1	UNIA EUROPEJSKA	54 004	52 958	1 046	43 883	37 496	6 387	52 096	42 547	9 549	96,5	80,3	3 162,1	8 502,7
1.1.1	KRAJE STREFY EURO	37 364	41 895	-4 531	31 273	29 747	1 526	36 710	33 299	3 410	98,2	79,5	1 884,0	7 940,9
	NIEMCY	17 241	19 812	-2 571	14 488	13 597	891	16 853	15 582	1 271	97,7	78,6	380,4	3 842,1
	FRANCJA	4 429	4 178	250	3 844	2 792	1 052	4 759	3 245	1 514	107,5	77,7	462,6	1 264,0
	WŁOCHY	4 360	5 672	-1 313	4 002	4 353	-350	4 115	4 169	-54	94,4	73,5	296,9	1 259,1
	NIDERLANDY	2 772	2 829	-57	2 374	2 166	208	2 778	2 551	227	100,2	90,2	19,5	283,9
	HISZPANIA	1 864	1 867	-3	1 404	1 382	22	1 900	1 488	412	101,9	79,7	389,2	414,6
	SŁOWACJA	1 541	1 545	-4	1 177	1 147	30	1 816	1 468	348	117,8	95,0	317,6	351,5
	BELGIA	1 823	2 012	-188	1 341	1 414	-73	1 579	1 753	-175	86,6	87,2	-101,4	13,8
	AUSTRIA	1 315	1 431	-116	1 036	1 078	-41	1 215	1 158	57	92,4	80,9	98,0	173,0
	FINLANDIA	608	1 124	-516	401	797	-396	471	713	-242	77,5	63,4	154,4	274,7
	GRECJA	372	153	219	360	114	246	325	129	196	87,5	84,5	-50,1	-22,9
	PORTUGALIA	228	220	7	207	156	51	279	186	93	122,5	84,3	42,4	85,9
	IRLANDIA	315	515	-201	223	397	-173	251	446	-194	79,8	86,5	-21,0	6,2
	SŁOWENIA	271	372	-101	212	252	-40	232	281	-49	85,6	75,5	-8,7	52,2
	LUKSEMBURG	168	134	34	59	84	-25	71	95	-24	42,4	70,7	1,9	-57,5
	CYPR	42	10	33	135	10	125	55	18	37	131,4	193,7	-88,1	4,3
	MALTA	15	20	-5	10	9	1	10	18	-9	62,9	91,4	-9,6	-4,0
1.1.2	POZOSTAŁE KRAJE UE	16 640	11 064	5 577	12 610	7 749	4 861	15 386	9 248	6 139	92,5	83,6	1 278,1	561,9
	WIELKA BRYTANIA	3 938	2 366	1 572	3 468	1 817	1 651	4 233	1 979	2 254	107,5	83,6	602,9	681,9
	REPUBLIKA CZESKA	3 860	3 078	783	3 095	2 116	979	3 914	2 648	1 266	101,4	86,0	287,3	483,3
	SZWECJA	2 190	1 798	392	1 453	1 105	348	1 839	1 294	544	84,0	72,0	196,4	152,6
	WĘGRY	1 974	1 590	383	1 442	1 055	387	1 795	1 287	509	91,0	80,9	121,6	125,2
	DANIA	1 346	993	353	1 031	847	185	1 206	853	354	89,6	85,9	169,2	0,5
	RUMUNIA	1 045	397	648	692	286	406	829	492	338	79,3	123,8	-68,4	-310,5
	LITWA	1 122	490	632	674	297	377	729	392	337	64,9	79,9	-39,9	-295,1
	ŁOTWA	489	106	383	317	74	243	362	91	271	74,0	86,0	27,8	-112,3
	ESTONIA	383	75	308	237	48	189	278	64	214	72,6	85,0	25,8	-93,7
	BULGARIA	293	168	125	202	102	100	201	145	56	68,4	86,3	-44,7	-69,7

Lp.	Nazwa ugrupowania	Styczeń - lipiec 2008			Styczeń - lipiec 2009			Styczeń - lipiec 2010			Zmiana eksportu	Zmiana importu	Zmiana salda	
		Ekspert	Import	Saldo	Ekspert	Import	Saldo	Ekspert	Import	Saldo	2010/2008	2010/2008	2010/2009	2010/2008
		w mln EUR			w mln EUR			w mln EUR			w %		w mln EUR	
	POLSKA	68 925	83 562	-14 638	54 994	60 619	-5 626	65 997	72 076	-6 079	95,8	86,3	-453,6	8 558,3
1.2	EFTA	1 687	1 859	-172	1 635	1 462	173	1 605	1 630	-25	95,2	87,7	-197,3	147,7
	NORWEGIA	1 119	1 008	111	1 178	857	321	1 017	976	41	90,9	96,8	-280,1	-69,9
	SZWAJCARIA	491	812	-321	436	577	-141	568	617	-48	115,7	75,9	93,2	273,0
	ISLANDIA	70	27	42	15	21	-6	13	29	-17	18,1	106,9	-10,4	-58,8
	LIECHTENSTEIN	7	11	-4	7	7	-1	7	7	-1	92,9	65,8	-0,1	3,4
1.3	POZOSTAŁE KRAJE ROZWINIĘTE GOSPODARCZO, w tym :	1 755	4 032	-2 276	1 669	3 137	-1 468	2 504	4 098	-1 594	142,6	101,7	-126,5	681,9
	STANY ZJEDN.AMERYKI	939	1 716	-777	928	1 501	-574	1 309	1 916	-608	139,3	111,7	-34,0	168,8
	KANADA	243	157	86	247	98	150	487	322	165	200,5	204,7	15,1	79,3
	IZRAEL	129	171	-42	123	148	-24	168	140	28	130,3	82,1	52,2	69,8
	REP. POŁUD. AFRYKI	134	209	-75	128	155	-27	195	106	89	145,5	50,7	116,2	163,7
	JAPONIA	162	1 696	-1 534	113	1 178	-1 065	190	1 560	-1 369	117,8	92,0	-304,5	164,8
	INNE	149	84	65	130	57	72	156	55	101	104,3	65,4	28,5	35,5
2.	POZOSTAŁE KRAJE (*), w tym:	11 478	24 714	-13 235	7 807	18 524	-10 717	9 792	23 801	-14 009	85,3	96,3	-3 291,8	-774,0
2.1	WNP	7 027	10 299	-3 272	4 100	6 065	-1 964	5 069	8 901	-3 831	72,1	86,4	-1 866,8	-558,9
	ROSJA	3 527	8 086	-4 558	1 953	5 152	-3 198	2 578	7 613	-5 035	73,1	94,1	-1 836,6	-476,3
	UKRAINA	2 586	924	1 662	1 365	366	999	1 561	667	894	60,3	72,1	-105,6	-768,3
	BIAŁORUS	575	576	-1	484	328	156	616	376	240	107,0	65,2	83,8	241,3
	KAZACHSTAN	138	204	-66	162	116	46	146	188	-42	105,7	92,2	-88,5	23,7
	MOŁDOWA	72	43	28	46	14	32	62	22	40	87,2	51,7	8,5	11,7
	AZERBEJDZAN	36	110	-74	32	2	30	42	6	36	117,8	5,5	6,4	110,2
	UZBEKISTAN	41	22	19	34	11	23	29	23	5	70,9	107,4	-17,4	-13,3
	TADZYKISTAN	8	5	3	2	3	-1	14	1	13	176,5	18,4	14,7	10,2
	TURKMENISTAN	7	319	-312	5	72	-66	8	2	5	110,3	0,7	71,3	317,0
	ARMENIA	7	6	1	7	1	6	8	2	5	111,9	37,9	-0,5	4,3
	KIRGISTAN	11	1	11	10	0	10	7	0	7	62,5	28,6	-2,9	-3,7
2.2	INNE (**), w tym:	4 451	14 414	-9 963	3 707	12 460	-8 753	4 723	14 901	-10 178	106,1	103,4	-1 425,0	-215,1
	TURCJA	747	1 067	-320	673	757	-84	972	899	73	130,1	84,2	157,6	393,3
	CHINY	536	6 085	-5 549	533	5 508	-4 975	715	6 758	-6 044	133,3	111,1	-1 068,5	-494,7
	ZJEDN.EMIRATY ARABSKIE	287	51	237	242	19	223	109	29	80	37,8	57,4	-143,8	-157,1
	BRAZYLIA	202	291	-89	74	191	-117	171	315	-144	84,7	108,2	-26,8	-54,5
	ARABIA SAUDYJSKA	176	91	85	73	53	20	80	85	-5	45,7	93,6	-24,9	-89,5
	MAROKO	135	94	41	61	36	25	61	63	-2	45,5	67,1	-27,3	-42,4
	SERBIA	130	64	66	75	25	50	144	38	106	111,1	59,9	55,8	39,9
	ALGERIA	125	0	125	90	113	-23	105	13	93	84,3	12 600,0	115,6	-32,1

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS; (*) – kraje inne niż zaliczane do rozwiniętych gospodarczo; (**) – pozostałe kraje, z wyjątkiem WNP

7.2. Zmiany w przekroju towarowym

Decydujący wpływ na osiągnięty w okresie pierwszych 7 miesięcy br. stopień odbudowy przedkryzysowego poziomu eksportu oraz utrzymanie osiągniętej w okresie kryzysu poprawy stanu zrównowżenia obrotów miały korzystne wyniki obrotów w grupie wyrobów elektromaszynowych, a zwłaszcza w sekcji XVI – obejmującej maszyny i urządzenia mechaniczne i elektryczne – stanowiącej ponad 27% ogólnego eksportu.

Eksport w tej sekcji towarowej, po relatywnie umiarkowanym spadku w okresie kryzysu (o 9,4%), wzrósł w ciągu 7 miesięcy br. o 26,6%, a w rezultacie jego przedkryzysowy poziom został odbudowany w 103,4%. Jednocześnie okazał się deficyt w obrotach tymi wyrobami, bliski 2,6 mld Euro za okres 7 miesięcy 2008 r., po znacznej redukcji w analogicznym okresie 2009 roku (do poziomu ponad 1,5 mld Euro), został w ciągu 7 miesięcy br. przekształcony w niewielką nadwyżkę. W rezultacie saldo wymiany w tej sekcji towarowej za okres 7 miesięcy br. okazało się korzystniejsze (o 2,7 mld Euro) nie tylko w porównaniu z okresem przedkryzysowym, ale również znacznie, tj. o ponad 1,5 mld Euro korzystniejsze niż w analogicznym okresie kryzysowym.

Wyjątkowo korzystna sytuacja w tej sekcji zniwelowała relatywnie gorsze wyniki w drugiej co do skali obrotów sekcji w tej grupie towarowej, tj. sekcji XVII – obejmującej pojazdy, statki powietrzne i jednostki pływające oraz urządzenia transportowe, których przedkryzysowy poziom eksportu (za okres 7 miesięcy 2008 r.) został w analizowanym okresie 7 miesięcy br. odbudowany tylko w niespełna 87%. Jednocześnie nadwyżka w obrotach tymi wyrobami, która bardzo znacznie wzrosła w okresie kryzysu (z poziomu blisko 1,6 mld Euro w okresie 7 miesięcy 2008 r. do ok. 4,1 mld Euro w okresie 7 miesięcy 2009 r.) uległa w br. redukcji o ponad 600 mln Euro.

W stosunkowo niewielkiej sekcji XVII – obejmującej przyrządy narzędzia i aparaturę pomiarową przedkryzysowy poziom eksportu został odbudowany w 104,4%, ale po niewielkiej obniżce deficytu w okresie kryzysu (z ok. 1,5 mld Euro w 2008 r. do 1,4 mld Euro), w okresie 7 miesięcy br. jego poziom wzrósł do ponad 1,6 mld Euro.

W rezultacie, w całej grupie wyrobów elektromaszynowych, przedkryzysowy poziom eksportu (z okresu 7 miesięcy 2008 r.) został odbudowany w 97,3%, a dodatkowo saldo wymiany w okresie 7 miesięcy br. znacznie przekroczyło 1,8 mld Euro i okazało się korzystniejsze o ponad 4,4 mld Euro niż w analogicznym okresie przed kryzysem oraz o ponad 700 mln Euro korzystniejsze niż w roku ubiegłym.

Drugą znaczącą w ogólnych obrotach grupą towarową mającą relatywnie korzystny wkład w ogólną sytuację w handlu po kryzysie są wyroby chemiczne i tworzywa sztuczne (sekcje VI i VII). Przedkryzysowy poziom eksportu w tej grupie (za okres 7 miesięcy 2008 r.) został w ciągu 7 miesięcy br. odbudowany w 102,4% przy równoczesnej znacznej redukcji wysokiego deficytu.

Jego poziom za okres 7 miesięcy br. pogłębił się wprawdzie o ponad 700 mln Euro w porównaniu z analogicznym okresem 2009 r. (do ponad 4,5 mld Euro), ale nadal pozostał znacząco niższy (o ponad 800 mln Euro) niż w analogicznym okresie przed kryzysem.

W grupie artykułów rolno-spożywczych – jako trzeciej spośród najbardziej znaczących grup towarowych w polskich obrotach, przedkryzysowy poziom eksportu, po jego relatywnie niewielkim spadku w roku 2009 (o 1,2%), został odbudowany w blisko 112%, czyli w stopniu relatywnie najwyższym spośród innych ważniejszych grup towarowych. Jednocześnie dokonało się to przy dalszym wzroście nadwyżki w bilansie obrotów tymi towarami. W rezultacie dodatnie saldo obrotów po 7 miesiącach br. okazało się o ponad 770 mln Euro wyższe niż w analogicznym okresie przedkryzysowym, ale także o blisko 240 mln Euro wyższe niż przed rokiem.

W pozostałych dwóch ważniejszych grupach towarowych, tj. w sekcji V – produkty mineralne oraz w sekcji XV – wyroby metalurgiczne pokryzysowy poziom eksportu (w okresie 7 miesięcy br.) pozostaje nadal znacznie niższy (odpowiednio o 13,5% i o blisko 21%) niż w analogicznym okresie kryzysowym.

W przypadku **produktów mineralnych**, gdzie niezależnie od skali i tempa odbudowy eksportu wolumen importu jest od lat względnie stały a zmiana jego wartości zależy od zmian cen światowych, pogłębienie deficytu w okresie 7 miesięcy br. (w porównaniu z analogicznym okresem kryzysowym) o ponad 1,7 mld Euro, było w decydującej mierze skutkiem ponownego wzrostu cen w okresie pokryzysowym. W przypadku dalszego wzrostu tych cen, do poziomu sprzed kryzysu przy utrzymującym się nadal powolnym tempie wzrostu eksportu należy zatem przewidywać dalsze pogłębienie deficytu wymiany w tej grupie towarowej.

Natomiast w sekcji **wyrobów metalurgicznych**, gdzie po dotkliwym spadku eksportu w ubiegłym roku (o prawie 42%, czyli o blisko 3,9 mld Euro, w okresie pierwszych 7 miesięcy), jego wzrost o blisko 36%, tj. o prawie 2 mld Euro, w analogicznym okresie br. można uznać za bardzo **znaczący krok w kierunku odbudowy jego poziomu przedkryzysowego** a fakt, iż nastąpiło to **przy równoczesnej, dalszej redukcji deficytu wymiany** (do poziomu bliskiego stanu zrównoważenia) zasługuje na szczególne podkreślenie.

Tabela 2. Zmiany struktury przedmiotowej obrotów Polski w wyniku kryzysu

Lp.	CN	Nazwa grupy towarowej/sekcji	Styczeń - lipiec 2008			Styczeń - lipiec 2009			Styczeń - lipiec 2010			Zmiana eksportu 2010/2008	Zmiana importu 2010/2008	Zmiana salda	
			Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	2010/2008	2010/2008	2010/2009	2010/2008
			w mln EUR			w mln EUR			w mln EUR			w %	w %	w mln EUR	
POLSKA			68 925	83 562	-14 638	54 994	60 619	-5 626	65 997	72 076	-6 079	95,8	86,3	-453,6	8 558,3
1	I	Zwierzęta żywe; produkty pochodzenia zwierzęcego	2 345	1 317	1 028	2 045	1 406	639	2 376	1 572	804	101,3	119,3	164,9	-224,0
2	II	Produkty pochodzenia roślinnego	1 162	1 976	-814	1 403	1 503	-99	1 295	1 590	-295	111,4	80,4	-195,2	519,4
3	III	Tłuszcze i oleje pochodzenia zwierz. lub roślin. oraz prod.ich rozkładu;	151	315	-164	138	236	-98	171	256	-85	113,5	81,1	13,0	79,8
4	IV	Gotowe artyk.spożyw.,napoje bezalkoh.,alkohol i ocet; tytoń	2 875	2 196	680	3 000	2 178	822	3 466	2 389	1 077	120,5	108,8	254,9	397,4
ARTYKUŁY ROLNO-SPOŻYWCZE			6 534	5 804	729	6 586	5 322	1 264	7 308	5 806	1 502	111,8	100,0	237,7	772,5
5	V	Produkty mineralne	3 053	10 262	-7 210	1 661	5 563	-3 902	2 640	8 268	-5 628	86,5	80,6	-1 726,1	1 581,4
PRODUKTY MINERALNE			3 053	10 262	-7 210	1 661	5 563	-3 902	2 640	8 268	-5 628	86,5	80,6	-1 726,1	1 581,4
6	VI	Produkty przemysłu chemicznego i przemysłów pokrewnych	3 899	7 734	-3 835	3 284	6 114	-2 830	4 191	7 644	-3 453	107,5	98,8	-623,4	381,4
7	VII	Tworzywa sztuczne i wyroby z nich; kauczuk i wyroby z kauczuku	4 257	5 762	-1 506	3 285	4 272	-987	4 165	5 251	-1 086	97,8	91,1	-99,2	419,6
WYROBY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO			8 156	13 496	-5 340	6 569	10 385	-3 817	8 355	12 895	-4 539	102,4	95,5	-722,7	801,0
8	VIII	Skóry i skórki surowe, skóry wypr., skóry futer.i wyroby z nich;	241	487	-245	170	329	-158	274	395	-121	113,5	81,2	36,9	123,8
SKÓRY			241	487	-245	170	329	-158	274	395	-121	113,5	81,2	36,9	123,8
9	IX	Drewno i wyroby z drewna; węgiel drzewny; korek i wyroby z korka;	1 605	806	800	1 204	502	702	1 447	586	862	90,1	72,7	159,6	61,8
10	X	Ścier drzewny lub z innego włóknistego materiału celul.;papier	1 927	2 053	-126	1 736	1 700	36	1 967	2 015	-48	102,1	98,2	-84,8	77,5
WYROBY PRZEMYSŁU DRZEWNOPAPIERNICZEGO			3 532	2 858	674	2 941	2 202	738	3 414	2 601	813	96,7	91,0	74,8	139,3
11	XI	Materiały i wyroby włókiennicze	2 243	3 341	-1 099	1 955	2 897	-942	2 052	3 204	-1 152	91,5	95,9	-209,3	-53,2
12	XII	Obuwie, nakrycia głowy, parasole, parasole przeciwston.,laski,	228	415	-187	206	399	-193	246	422	-176	107,9	101,7	17,0	10,9
WYROBY PRZEMYSŁU LEKKIEGO			2 471	3 756	-1 285	2 161	3 297	-1 135	2 298	3 626	-1 328	93,0	96,5	-192,3	-42,3
13	XIII	Wyroby z kamieni, gipsu, cementu, azbestu, miki i podob.mater.	1 430	1 178	251	1 007	810	197	1 243	942	301	86,9	79,9	103,8	49,4
14	XIV	Perły naturalne lub hod., kamienie szlachetne lub półszlach.	352	203	148	304	154	150	378	143	235	107,4	70,4	84,6	86,3
WYROBY CERAMICZNE			1 781	1 382	400	1 311	964	347	1 620	1 085	536	91,0	78,5	188,4	135,7
15	XV	Metale nieszlachetne i wyroby z metali nieszlachetnych	9 312	9 865	-553	5 438	5 830	-393	7 386	7 425	-39	79,3	75,3	354,1	514,9
WYROBY METALURGICZNE			9 312	9 865	-553	5 438	5 830	-393	7 386	7 425	-39	79,3	75,3	354,1	514,9
16	XVI	Maszyny i urządzenia mechaniczne; sprzęt elektrycz.; części do nich;	16 860	19 542	-2 683	13 825	15 355	-1 530	17 440	17 424	15	103,4	89,2	1 545,6	2 698,2
17	XVII	Pojazdy, statki powietrzne, jedn. pływające oraz współdz.urząd.	12 311	10 731	1 580	10 533	6 457	4 076	10 908	7 461	3 447	88,6	69,5	-628,6	1 867,1
18	XVIII	Przyrządy, narzędzia i aparaty optycz.,fotograf.,kinomatogr.pomiar.	599	2 094	-1 495	514	1 915	-1 401	626	2 239	-1 614	104,4	106,9	-213,3	-119,1
WYROBY PRZEMYSŁU ELEKTROMASZYNOWEGO			29 770	32 367	-2 597	24 872	23 727	1 145	28 973	27 125	1 849	97,3	83,8	703,7	4 446,0
19	XIX	Broń i amunicja; części i akcesoria	6	42	-36	30	40	-10	10	46	-35	180,4	108,9	-25,5	0,8
20	XX	Wyroby różne	4 038	1 397	2 641	3 234	1 146	2 088	3 683	1 149	2 534	91,2	82,2	446,6	-106,9
21	XXI	Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki	5	6	0	3	6	-3	9	4	5	164,8	67,3	8,1	5,3
WYROBY RÓŻNE			4 050	1 445	2 605	3 267	1 192	2 075	3 702	1 198	2 504	91,4	82,9	429,2	-100,9
22	XXI	Pozostałe	27	1 551	-1 524	19	1 788	-1 769	27	1 606	-1 580	100,4	103,6	188,9	-55,8
23		Nieznane lub błędne	0	291	-291	0	22	-22	0	48	-48		16,5	-26,3	242,6

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

8. Prognoza obrotów towarowych na 2010 r.

Przy założeniach:

- utrzymania ożywienia popytu na głównych rynkach, szczególnie na rynkach Unii Europejskiej,
- względnej stabilizacji cen światowych, zwłaszcza surowców energetycznych,
- stabilizacji sytuacji w obszarze finansów publicznych i warunków dostępu eksporterów do zewnętrznego finansowania.
- stabilizacji kursu euro i dolara na średniorocznym poziomie odpowiednio: ok. 3,9 PLN i ok. 2,9 PLN,

przewiduje się, że w 2010 roku obroty towarowe wzrosną:

- **po stronie eksportu o 18,4%, do 116,4 mld EUR,**
- **po stronie importu o 19,4%, do 128,4 mld EUR, a w rezultacie**
- **deficyt ukształtuje się na poziomie 12 mld EUR.**

Tym samym odbudowa przedkryzysowego poziomu obrotów towarowych po stronie eksportu, nastąpiłaby znacznie szybciej niż przewidywano pod koniec ub.r.

Jednocześnie, wobec znacznie wolniejszego tempa odbudowy przedkryzysowego poziomu importu jego wartość w skali całego br. będzie wyraźnie mniejsza niż w roku 2008, a w rezultacie odbudowa przedkryzysowego poziomu eksportu nastąpiłaby przy zdecydowanej poprawie stanu zrównoważenia obrotów towarowych.

Oprac. w Zespole HZ /DAP